

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในแผนพัฒนาสาธารณสุข มีนโยบายที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่จะมุ่งพัฒนาคนให้สามารถพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้า (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2530 : 3) การพัฒนาคนให้มีสุขภาพดีนั้น จะต้องใช้การสาธารณสุขแบบผสมผสานให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสาธารณสุขของชุมชน โดยการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มุ่งขจัดโรคที่สามารถป้องกันได้ (คณะกรรมการวางแผนพัฒนาสาธารณสุข 2530 : 15-17)

การอนามัยแม่และเด็ก เป็นรากฐานของการพัฒนาสาธารณสุขและการพัฒนาประเทศ และประเทศไทยมีจำนวนแม่และเด็ก ประมาณ 2 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ (คณะกรรมการวางแผนพัฒนาสาธารณสุข 2530 : 284) และประชากรกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีภาวะเสี่ยงต่อโรคสูง โดยเฉพาะในกลุ่มทารกที่อายุต่ำกว่า 1 ปี มีอัตราป่วยและตายด้วยโรคต่าง ๆ ที่สามารถป้องกันได้มีอัตราสูง จากการตายด้วยโรคต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2529 พบว่า อัตราตายของทารกที่อายุต่ำกว่า 1 ปี มีจำนวน 8,990 คน คิดเป็นอัตรา 9.5 ต่อ 1,000 ของการเกิดมีชีพ ในจำนวนนี้มีทารกตายด้วยโรคของระบบทางเดินหายใจ มีจำนวน 803 คน คิดเป็นอัตรา 0.8 ต่อ 1,000 ของการเกิดมีชีพ อันตรธานลงมา คือ โรคติดเชื้อของระบบทางเดินอาหาร โดยเฉพาะโรคอุจจาระร่วง มีจำนวน 333 คน คิดเป็นอัตรา 0.3 ต่อ 1,000 ของการเกิดมีชีพ สาเหตุสำคัญของอัตราป่วยและตายสูง เกิดจากสภาพแวดล้อมเลวลง การสุขาภิบาลไม่ถูกสุขลักษณะ ประชาชนยังขาดความรู้ในการดูแลตนเองจากโรคต่าง ๆ (กองสถิติ สาธารณสุข 2529)

การพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถที่จะดูแลตนเอง เพื่อให้มีสุขภาพที่ดีนั้น ในผู้ใหญ่จะสามารถดูแลตนเองได้อย่างอิสระ แต่ในทารกหรือผู้ป่วย จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น ในกิจกรรมการดูแลตนเอง (Orem 1980 : 35)

การพัฒนาคนให้เจริญเติบโตแข็งแรง สามารถเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศนั้น จะต้องมีการพัฒนาการที่ติดตัวทารก ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิต การพัฒนาการของทารก ต้องพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม บิดามารดาเป็นผู้ที่ได้รับภารกิจอย่างว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในชีวิตทารก คือเป็นผู้ให้กำเนิด มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะช่วยให้ทารกมีการพัฒนาการที่ดี

การเลี้ยงดูทารกเป็นหน้าที่โดยตรงของบิดามารดา ที่จะประคับประคองเลี้ยงดูทารกให้เจริญเติบโต จนมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรงนั้น บิดามารดาจะต้องผ่านอุปสรรคและปัญหามากมาย แตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัว โดยเฉพาะมารดาที่มีทารกคนแรก ยังไม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูทารก จากการศึกษาของ เพลสเชท อาช และ เชส (Pleshett, Ash and Chase อ้างใน Hall 1981 : 317-322) พบว่ามารดาร้อยละ 50 อยากเข้าไปอยู่ในโรงพยาบาลอีกหลังจากกลับบ้านแล้ว ทั้งนี้เพราะเกิดความวิตกกังวลในการเลี้ยงดูทารกแรกเกิด และจากการศึกษาของ สิริวรรณ เจริญ (2521 : 126) พบว่า สิ่งที่มารดาต้องการมากที่สุดก่อนกลับบ้าน คือ ต้องการคำแนะนำ การสอนก่อนกลับบ้าน ซึ่งแสดงว่า มารดาไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่า จะประสบกับปัญหาใดบ้าง และจะแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกให้ถูกต้องได้อย่างไร

ทารกแรกเกิดเป็นวัยเริ่มต้นของการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม มารดาเป็นบุคคลแรกที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับทารกมากที่สุด ในทารกแรกเกิดปกติ ทารกจะส่งสัญญาณที่ชัดเจนเพื่อขอความช่วยเหลือ เช่น ร้องเพราะหิว บัสสาวะเปียก เจ็บป่วย เป็นต้น ลิพกิน (Lipkin 1974 : 63) กล่าวว่า โดยธรรมชาติแล้วมารดาจะเป็นผู้รับสารของทารก ผลของการสื่อสารซึ่งกันและกัน ทำให้ทารกได้รับการตอบสนอง เช่น ให้อาหาร ให้ความรักโดยการกอดคริก สัมผัส ใจ การดูแลรักษา เป็นต้น จากการที่มารดาสามารถแปลความหมายของพฤติกรรมที่ทารกส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือ จนสามารถสนองความต้องการของทารกได้ ทำให้มารดาเกิดความพึงพอใจเกิดความเข้าใจ

ทารก ซึ่งจะก่อให้เกิดความรัก ความผูกพันกับทารก (Klaus and Others 1980 : 187)

ในระยะหลังคลอด มารดาครรภ์แรกยังไม่ีประสบการณ์ตรงในการเลี้ยงดูทารก เมื่อมารดาไม่สามารถแปลความหมายของพฤติกรรมจากการสื่อสารของทารก ทำให้มารดาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของทารกได้ อันจะเป็นผลทำให้มารดาเกิดความไม่พึงพอใจ ไม่เข้าใจทารก ในช่วงนี้เองที่มารดาจะต้องการผู้ช่วยเหลือทำความเข้าใจความต้องการ และปัญหาของทารก เพื่อให้มารดาทราบปัญหา และหาแนวทางในการแก้ปัญหา โดยมารดาจะต้องสามารถสังเกตความต้องการ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของทารกได้ถูกต้อง (Klaus and Others 1980 : 187)

การให้คำแนะนำ และการช่วยเหลือมารดาหลังคลอดในโรงพยาบาลนั้น เป็นหน้าที่โดยอิสระของพยาบาลในการสอนผู้ป่วย แต่ก็มีพยาบาลจำนวนไม่น้อยที่ปฏิเสธบทบาทนี้ โดยอ้างว่าตนเองไม่มีความรู้ในด้านการจัดการเรียนการสอน ไม่ได้รับการเตรียมมาให้ทำหน้าที่เป็นผู้สอน ไม่มีเวลา เพราะงานประจำก็มีมากอยู่แล้ว (Trible and Hallenberg 1977 : 365-373) ถ้าพิจารณาจากปัญหานี้จะพบว่า ถ้าพยาบาลปฏิเสธ จากการที่ไม่มีความรู้ในการสอน ไม่มีเวลาว่างพอในการสอน จึงควรไต่พิจารณาว่ามีวิธีใดบ้างที่สะดวก และเหมาะสมในอันที่จะช่วยให้พยาบาลได้สอนผู้ป่วยให้ดีขึ้น ง่ายขึ้น และตรงตามความต้องการที่ผู้ป่วยจะนำไปใช้ในชีวิตรจริงมากขึ้น ถ้าจะพิจารณาจากวิธีสอนของพยาบาลที่เลือกใช้ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ผู้สอนจะเลือกวิธีสอนโดยการบรรยาย และการสาธิต วิธีการดังกล่าวจะเน้นบทบาทของพยาบาลผู้สอนเป็นสำคัญ พยาบาลจะต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว ของเตรียมตัวเตรียมเนื้อหาในการสอนเป็นอย่างดี จึงจะทำให้สามารถเสนอเนื้อหาความรู้จนสามารถจูงใจให้ผู้เรียนสนใจมากขึ้นได้ ส่วนบทบาทของผู้ป่วยที่จะมีส่วนร่วมในการคิด การค้นหาปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหาเองมีส่วนน้อย โดยเฉพาะปัญหาพื้นฐานที่ไม่ซับซ้อนที่ผู้ป่วยสามารถแก้ไขเองได้ การแนะนำมารดาหลังคลอดก็เช่นเดียวกัน มารดามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย คือ มารดาจะเป็นผู้รับฟังพยาบาลสอนเป็นส่วนใหญ่ เนื้อหาการสอนจะเน้นการปฏิบัติตัวของมารดาหลังคลอด การวางแผนครอบครัว การออกกำลังกาย ส่วนเนื้อหาที่สอนเกี่ยวกับทารก จะเน้น

สุขวิทยาโดยทั่วไป เช่น การอาบน้ำทารก การให้นมทารก การสอนให้มารดามี
 ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องกำหนดกิจกรรม หรือสถานการณ์ที่
 น่าสนใจ ตรงกับปัญหา และความต้องการของมารดาในการเลี้ยงดูทารก ซึ่งปัญหาดังกล่าว
 เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับทารกของมารดาส่วนใหญ่ที่เคยเลี้ยงดูทารก และจากการที่ผู้วิจัยได้
 สํารวจปัญหาการเลี้ยงดูทารก จากการสัมภาษณ์มารดา จำนวน 70 ปัญหา พบว่า
 ปัญหาที่มารดาพบบ่อย ๆ 2 อันดับแรก คือ ปัญหาทารกที่มีอาการอุจจาระร่วง และทารก
 ที่มีอาการหวัด จึงได้กำหนดปัญหา ทั้ง 2 ปัญหานี้ เป็นสถานการณ์จำลอง โดยใช้สไลด์
 ประกอบคำบรรยาย ซึ่งสถานการณ์จำลอง หมายถึง การจำลองสถานการณ์หรือ
 สภาพการณ์นั้นจำลองมาจากสภาพที่เป็นจริงหรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่เป็จริงในสังคมมากที่สุด
 แล้วให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ แสดงความคิดเห็น หรือหาทางแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น การ
 ปฏิบัติเหล่านี้ ผู้เรียนจะคิดว่าเหมือนว่าเราอยู่ในสถานการณ์นั้นจริง ๆ ซึ่งเป็น
 วิธีการฝึกที่ไม่ทำให้ผู้เรียน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอยู่ในสภาพที่เป็นอันตรายหรือได้รับ
 ความเสียหายใด ๆ อีก ทั้งยังทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในสภาพที่ใกล้เคียงกับความ
 เป็นจริงมากที่สุด มีโอกาสตัดสินใจ เลือกวิธีการในการแก้ปัญหา และตัดสินใจในการ
 แก้ปัญหาของตนเอง (สำเร็จ เวชสุนทร 2523 : 18-19) การฝึกฝนในการ
 คิดค้นวิธีการแก้ปัญหาในการเลี้ยงดูทารก การให้คำแนะนำในระยะที่ประสบกับภาวะ-
 การณ์จริง จะได้นอมากกว่าจัดบริการในระยะปกติ นั่นคือ การแนะนำในระยะที่มารดา
 จำเป็นจะต้องเลี้ยงดูทารกด้วยตนเอง การสนับสนุนให้มารดาได้รับความรู้ สามารถ
 คิดค้นแก้ปัญหามีเหตุผลนั้น โกวีย์ วรพิพัฒน์ (2518 : 8-9) กล่าวว่า การ
 ฝึกฝนใหญ่ใหญ่คิดค้นแก้ปัญหาที่จำเป็น จะต้องประสบในสภาพที่วิจจริงด้วยตนเองนั้น
 เมื่อฝึกหัดบ่อย ๆ จะทำให้เกิดทักษะในการแก้ปัญหา ทำให้ปัญหาที่ประสบอยู่ลดน้อยลง
 และค่อย ๆ หดหายไป ซึ่งจะช่วยให้ได้แนวคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาที่มีลักษณะทำนอง
 เกี่ยวกันกับปัญหาที่เคยแก้ไขแล้ว และยังได้แนวคิดค้นแก้ปัญหาในลักษณะอื่น ๆ อีกด้วย
 ดังนั้น การที่พยาบาลจะช่วยเหลือมารดาให้สามารถคิดค้นแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกที่
 ถูกต้องนั้น จำเป็นจะต้องเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม เพราะมีความสำคัญมากในการ
 สอนมารดา จึงควรพิจารณาในการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือในการช่วย
 การถ่ายทอดความรู้ เพราะเทคโนโลยีใหม่สามารถจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ

พอใจที่จะเรียนรู้ ประสิทธิภาพ และเวลาของเจ้าหน้าที่ (สุริย์ จันทร์โมลี 2521 : 82) จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า ถ้ากำหนดสถานการณ์จำลองโดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์บรรยายปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิด แล้วกำหนดหัวข้อคำถามเพื่อให้นักศึกษาได้ร่วมกันคิดอภิปรายปัญหา และเลือกวิธีการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จำลอง มาตรการจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาใดหรือไม่ และมาตรการจะมีความสามารถในการเลี้ยงดูทารก แตกต่างจากมาตรการที่ได้รับการสอน และการพยาบาลตามปกติของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลอย่างไร ซึ่งการสอนโดยวิธีการใช้สถานการณ์จำลอง ในมาตรการหลังคลอดนั้นยังไม่เคยมีผู้ใดศึกษามาก่อน การนำวิธีการสอนใหม่ ๆ และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม จะช่วยให้พยาบาลได้มีแนวทางในการสอนมาตรการที่เหมาะสม ง่าย และสะดวกขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการเลี้ยงดูทารกด้วยตนเองด้วย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคำถามสุขภาพ ของมาตรการที่ได้รับการสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคำถามสุขภาพ ระหว่างมาตรการที่ได้รับการสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนตามปกติ
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคำถามสุขภาพ โดยการใช้สถานการณ์จำลองของมาตรการ ที่มีอายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน

ปัญหาของการวิจัย

ปัญหาของการวิจัยครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

1. การสอนการเลียงคูกทารกแรกเกิดที่มีปัญหาค้นสุภาพ โดยการให้สถานการณ์จำลอง มารดาที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาคูกทารกแรกเกิดอย่างไร

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาคูกทารกแรกเกิดที่มีปัญหาค้นสุภาพ ของมารดาที่ได้รับการสอนโดยการให้สถานการณ์จำลองกับการสอนตามปกติ แตกต่างกันหรือไม่

3. ความสามารถในการแก้ปัญหาคูกทารกแรกเกิดที่มีปัญหาค้นสุภาพ โดยการให้สถานการณ์จำลองของมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และอายุระหว่าง 20-35 ปี แตกต่างกันหรือไม่

4. ความสามารถในการแก้ปัญหาคูกทารกแรกเกิดที่มีปัญหาค้นสุภาพ โดยการให้สถานการณ์จำลองของมารดาที่มีการศึกษา ระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

การสอนโดยการให้สถานการณ์จำลอง เป็นการฝึกให้ผู้เรียนหรือกลุ่มผู้เรียนที่อยู่ในสถานการณ์ที่สร้างขึ้นให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ฝึกปฏิบัติ และแก้ปัญหาควยตนเองหรือกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโยงการเรียนรู้จากการฝึกไปสู่สภาพการเรียนการสอนจริง ๆ ได้ (ทิตนา แซมมณี และคณะ 2522 : 202 Schultz 1972:4) การสอนโดยการให้สถานการณ์จำลองครั้งนี้ ได้สร้างขึ้นโดยจำลองสถานการณ์ปัญหาโดยใช้สื่อประกอบคำบรรยาย และมีเอกสารการเลียงคูกทารกที่มีปัญหาให้มารดาได้อ่านก่อนสอน 1 วัน เพื่อใช้เป็นคู่มือในการประกอบการแก้ปัญหาควย สถานการณ์จำลองโดยใช้สื่อประกอบคำบรรยาย และเอกสารการสอน เป็นสิ่งเร้าอย่างหนึ่งจากทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) อินทรีย์ (Organ) และการตอบสนอง (Response) (S-O-R Theory) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เป็นวัฏจักรความสัมพันธ์

ระหว่างตัวแปร 3 ตัว คือ สิ่งเร้า อินทรีย์ และ การตอบสนอง สิ่งเร้ามีความสำคัญต่อผู้เรียนมาก สิ่งเร้าที่ผ่านอวัยวะหลายทาง ย่อมมีผลต่อการเรียนรู้มากกว่า สิ่งเร้าทางเดียว (Clayton 1963 : 43) จากสิ่งเร้าจากสถานการณ์จำลอง โดยใช้สไลด์ประกอบคำบรรยาย ผู้เรียนจะได้สัมผัสทั้งทางตา และไต่หูจากคำบรรยาย รวมทั้งการอ่านเอกสาร และร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มมารดา และอภิปรายสรุปกับผู้สอนด้วย ดังนั้น การเรียนการสอนโดยวิธีการดังกล่าวมีผลต่อการเรียนรู้กับผู้เรียน และจากการที่ผู้เรียนได้ร่วมกันคิด พิจารณาปัญหาจากสถานการณ์ และร่วมกันแก้ปัญหา จะสอดคล้องกับแนวคิดของ เรดแมน (Redman 1976 : 98) ที่ว่าการเรียนรู้ที่สามารถทำอะไรสิ่งหนึ่งได้โดยการใช้ความคิด ผู้เรียนจะใคร่รับรู้ เกิดความเข้าใจ และมีโมติเพิ่มขึ้น สามารถนำความคิดมาดัดแปลง เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

จากแนวคิดและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานไว้ว่า

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคำนวณ สุขภาพของมารดาภายหลังการสอน โดยการใช้สถานการณ์จำลองสูงกว่าก่อนการสอน

การนำวิธีการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อใช้ในการสอนนั้น มีผู้ศึกษาไว้หลายท่าน แต่จะเกี่ยวข้องกับนักเรียน และนักศึกษา คือ วิเชียร ชิวพิมาย (2518 : 100) ได้ทดลองโดยใช้สถานการณ์จำลองของนิสิตก่อนออกฝึกสอน ผลปรากฏว่า สถานการณ์จำลองสามารถนำมาฝึกแก้ไขปัญหาได้ และ สเต็มเบล (Stemler 1974 : 6425-A) ได้ทดลองใช้สถานการณ์จำลองในการสอนนักเรียนมัธยมศึกษา ระดับ 8 จำนวน 100 คน แบ่งกลุ่มโดยใช้สถานการณ์จำลอง จำนวน 48 คน และกลุ่มควบคุมเรียนจากการสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถในการรับรู้ข้อมูล ความรู้ ความจำ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะพบว่าการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ผู้เรียนมีความรู้ ความจำ สูงกว่าผู้เรียนตามปกติ และได้มีผู้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับความสามารถในการแก้ปัญหาไว้ คือ จรรยา ภูอกม (2524 : 53) พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

จากผลการวิจัยดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ว่า

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคุณภาพของมารดาที่ได้รับการสอน โดยการใช้สถานการณ์จำลองสูงกว่ามารดาที่ได้รับการสอนตามปกติ

เกี่ยวกับอายุของผู้เรียนนั้น สตีเวน (Stevens 1979 : 98) ได้ศึกษาพบว่า คนที่อยู่ในช่วงอายุ 20-40 ปี เป็นช่วงที่คนเรามีความสามารถสูงสุดในการทำงาน และเรียนรู้จากการพูด จำในระยะสั้น และจากการแก้ปัญหา ซึ่งถ้าจะเปรียบเทียบกับมารดาที่อยู่ในวัยนี้ ก็เป็นวัยทำงานเช่นกัน จึงควรจะเป็นผู้ที่มีความสามารถสูงในการทำงาน และจากการศึกษาของ รวีวิทย์ วงศ์สื่อเกียรติ (2524 : 86) ยังพบว่า การสอนการปฏิบัติคนหลังคลอดของมารดาที่มีอายุระหว่าง 20-35 ปี ประสิทธิภาพดีกว่ามารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า มารดาที่มีอายุในช่วง 20-35 ปี มีทั้งความสามารถในการทำงานสูง และสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่ามารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี

จากแนวคิดและผลการวิจัยดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ว่า

3. ความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคุณภาพ โดยการใช้สถานการณ์จำลองของมารดาที่มีอายุระหว่าง 20-35 ปี สูงกว่ามารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี

พื้นความรู้ของมารดาที่มีผลต่อการเรียนรู้ มารดาที่มีพื้นฐานการศึกษาสูงย่อมมีความรู้ด้านสุขภาพสูงด้วย เกี่ยวกับเรื่องนี้ โรเจอร์ (Roger 1969 : 157) ได้ให้แนวคิดว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงย่อมสามารถได้รับความรู้จากการอ่านเอง และได้รับคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์ในค่านั่น ๆ ส่วนผู้มีการศึกษาค่าต้องใช้เวลาในการเสาะแสวงหาความรู้นั้น แสดงว่ามารดาที่มีพื้นฐานการศึกษาสูงย่อมเรียนรู้ได้ดีกว่ามารดาที่มีพื้นฐานการศึกษาค่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รวีวิทย์ วงศ์สื่อเกียรติ (2524:87) ที่พบว่า ประสิทธิภาพการสอนการปฏิบัติคนหลังคลอดของมารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา ดีกว่า มารดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และมารดาที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา ดีกว่า มารดาที่มีการศึกษาระดับ

มัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากแนวคิด และผลการวิจัยดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า

4. ความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาด้านสุขภาพ โดยการใช้สถานการณ์จำลองของมารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา สูงกว่ามารดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และมารดาที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา สูงกว่ามารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษามารดาครรภ์แรกหลังคลอด ที่มาคลอดบุตรที่โรงพยาบาลสุรินทร์ และอยู่ในระยะพักฟื้นในแผนกหลังคลอด และศึกษามารดาครรภ์แรกตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้เท่านั้น
2. เนื้อหาการสอน เป็นเนื้อหาที่ครอบคลุมเกี่ยวของเฉพาะปัญหาสำคัญที่ได้จากการสำรวจ 2 ปัญหาแรก จากจำนวน 70 ปัญหา ที่สำรวจได้ (ดูจากภาคผนวก) คือ ปัญหาทารกที่มีอาการอุจจาระร่วง และอาการหวัด

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถที่มารดาสามารถตอบคำถามจากสถานการณ์ปัญหาทารกที่มีอาการอุจจาระร่วง และอาการหวัด ซึ่งจะครอบคลุมตามขั้นตอนของความสามารถในการแก้ปัญหา คือ การประเมินปัญหา การวางแผนในการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง มารดาที่ตอบคำถามได้คะแนนถูกต้องมาก เป็นมารดาที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูง ส่วนมารดาที่ได้คะแนนต่ำ เป็นมารดาที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาคำ

มารดาหลังคลอด หมายถึง สตรีที่คลอดบุตรคนแรก โดยที่มีครรภ์ครบกำหนด คลอดปกติ อายุไม่เกิน 35 ปี มารดาและทารกมีสุขภาพสมบูรณ์ ไม่เป็นโรคเรื้อรัง

ไม่มีภาวะแทรกซ้อน ทั้งในระหว่างตั้งครรภ์ คลอด และหลังคลอด จบการศึกษา ไม่ต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ คลอดบุตรที่ โรงพยาบาลสุรินทร์ และยินดีที่จะร่วมมือในการวิจัย

การเลี้ยงดูทารกแรกเกิด หมายถึง กิจกรรมการดูแล ช่วยเหลือทารก ช่วงแรกเกิดถึง 1 เดือน ที่มีปัญหาด้านสุขภาพ คือ ทารกที่มีอาการอุจจาระร่วงและอาการหวัด โดยการปฏิบัติตามขั้นตอนของความสามารถในการแก้ปัญหา คือ การประเมินปัญหา การวางแผนในการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง โดยได้มาจากการตอบคำถามจากสถานการณณ์จำลอง

การสอนโดยการไร้สถานการณณ์จำลอง หมายถึง การสอนที่ผู้สอนกำหนด สถานการณณ์ปัญหาที่เลียนแบบกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน เรื่อง การเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีอาการอุจจาระร่วง และอาการหวัด แล้วเสนอเป็นกิจกรรมการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด แสดงความคิดเห็น และตัดสินใจ เลือกแนวทางการแก้ปัญหาในกลุ่ม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้เสนอสถานการณณ์จำลอง โดยการไร้สไลด์ประกอบคำบรรยาย

กลุ่มทดลอง หมายถึง มารดาที่ได้รับการสอนโดยการไร้สถานการณณ์จำลอง

กลุ่มควบคุม หมายถึง มารดาที่ได้รับการสอนตามปกติ ซึ่งหมายถึง การฝึกประสบการณ์ให้มารดาหลังคลอดเกิดการเรียนรู้โดยพยาบาลวิชาชีพ กิจกรรมการสอนที่ไร้เป็นการบรรยาย การสาธิต และมีการถาม ทอบ นอกจากนี้จะเป็น การให้ข้อมูลตามโอกาส วิธีการสอนอาจจะเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มตามโอกาส เช่นกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. แผนการสอนโดยการไร้สถานการณณ์จำลอง จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในโปรแกรมการสอนมารดาหลังคลอด ในเรื่องการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดได้

2. เครื่องมือในการวิจัยสามารถนำไปใช้ประกอบการสอนนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับวิธีการสอนการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่จัดให้กับมารดาหังกลอดค
3. นักศึกษาพยาบาลสามารถนำไปใช้สอนมารดาหังกลอดคได้
4. เป็นประโยชน์สำหรับมารดาโดยตรงในการนำแนวคิดในการแก้ปัญหาที่มีลักษณะคล้ายกับปัญหาที่ไคฝึกแก้ไขไปแล้วในการเลี้ยงดูทารกด้วยตนเอง